

بازی‌های کلامی برای جلب نظر متحدان منطقه‌ای

هر چه زمان به نشست کمپدیوید میان رئیس‌جمهور آمریکا و سران کشورهای عربی نزدیک‌تر می‌شود و هر چه رقابت‌های حزبی برای پیروزی در انتخابات ریاست‌جمهوری ایالات متحده اوج می‌گیرد، دولت‌مردان آمریکایی تلاش می‌کنند...

هر چه زمان به نشست کمپدیوید میان رئیس‌جمهور آمریکا و سران کشورهای عربی نزدیک‌تر می‌شود و هر چه رقابت‌های حزبی برای پیروزی در انتخابات ریاست‌جمهوری ایالات متحده اوج می‌گیرد، دولت‌مردان آمریکایی تلاش می‌کنند از طریق بازی زبان، واقعیت‌ها، مذاکرات، به‌گه‌ن‌ها، حله‌ها دهند که بتوانند با متحدان، تند، منطقه‌ها، شان، قانع‌کننده باشد. طی نزدیک به 1.5 سال گذشته که مذاکرات هسته‌ای پیشرفت قابل توجهی داشت، برخی رژیم‌ها در خاورمیانه که پایان سناریوی ایران هراسی را به معنی ناتوانی خود برای توجیه سیاست‌های منطقه‌ای شان می‌دیدند، به صف مخالفان توافق هسته‌ای پیوسته و تلاش کردند از طریق رایزنی‌های پشت پرده یا نطق‌های علنی، مانع از به نتیجه رسیدن گفت‌وگوهای ایران و 5+1 شوند.

در برابر این سنگ اندازی‌ها که با راه اندازی جنگ‌های متعدد منطقه‌ای در هر دوره نزدیک به توافق جامع، ابعادی خونین به خود گرفت، کاخ سفید تلاش کرد از طریق بزرگنمایی یکسویه دستاوردهای مذاکره با ایران و بازی با واژه‌ها، خیال‌تندروهای داخلی و منطقه‌ای را از این گفت‌وگوها راحت کند.

بازی کری با واژه‌ها درباره نظارت‌های ابدی

در تازه‌ترین این دست‌آظهارنظرها، جان کری، وزیر خارجه آمریکا، گفته «بازرسی از تاسیسات هسته‌ای ایران در صورت رسیدن به توافق نهایی، نامحدود و همیشگی خواهد بود».

این البته حرف جدیدی نیست که کری به زبان آورده، چراکه تهران با امضای ان.پی.تی، عملاً نظارت‌های همیشگی بر برنامه هسته‌ای خود را پذیرفته، با این حال وزیر خارجه آمریکا به گونه‌ای این واقعیت را برجسته‌سازی می‌کند که تندروها گمان کنند یک اتفاق ویژه در جریان بازرسی رخ خواهد داد.

او به شبکه ۱۰ تلویزیون اسرائیل گفته «آنچه در 10 سال بعد از توافق رخ می‌دهد، کاهش ۹۸ درصدی ذخایر اورانیوم غنی شده - از ۱۲ تن به ۳۰۰ کیلوگرم - است، ولی بازرسی‌ها بعد از آن هم ادامه خواهد داشت».

وی که به طور واضحی در حال توجیه لابی‌های جنگ طلب برای پذیرش توافق احتمالی است، هرچند در اظهارنظری کم سابقه، واکنش اسرائیل به مذاکرات هسته‌ای ایران و 5+1 را «هیستریک» و «بیمارگونه» توصیف کرده، اما بار دیگر اطمینان داده است که «آمریکا هیچ یک از گزینه‌های موجود را کنار نخواهد گذاشت. ما گزینه‌های مختلفی داریم؛ تحریم‌ها، گزینه نظامی... ما هیچ کدام از اینها را کنار نمی‌گذاریم.»

روایت متفاوت مونیخ از فردو

این اظهارات گرچه برای راضی کردن مخالفان توافق بیان می‌شود، اما به نظر می‌رسد تأثیری منفی بر اعتماد تهران به 5+1 داشته باشد. به ویژه این که جان کری تنها مقام آمریکایی حاضر در مذاکرات نیست که اظهارنظرهایی تند علیه تهران کرده است و «ارنست مونیز» وزیر انرژی آمریکا هم در گفت‌وگویی با روزنامه آمریکایی «کریستین ساینس مانیاتور» به تکرار ادعاها درباره نظارت «هر زمان و هر کجا» در ایران پرداخته و به رغم تکذیب چنین توافقی از سوی کشورمان، گفته «من می‌توانم به شما تضمین دهم که وقتی در خصوص پروتکل الحاقی بحث‌هایی صورت می‌گیرد، در خصوص دسترسی به تاسیسات در هر کجای ایران نیز بحث می‌شود.

وقتی دلایل کافی برای مظنون شدن به فعالیت‌های هسته‌ای ایران وجود داشته باشد، فرآیندی وجود خواهد داشت تا دلایلی برای لزوم دسترسی به تاسیسات خاص مطرح شود و به طور قطع دیگر یک کشور یا دو کشور نمی‌تواند این فرآیند را متوقف کند.

وقتی دلیل روشنی برای شک و تردید به یک تاسیسات وجود داشته باشد، می‌بایست یک نظام راستی‌آزمایی روشن برای دسترسی به هر تاسیساتی در هر کجای ایران وجود داشته باشد.»

او همچنین در خصوص سایت فردو تأکید کرد که «در توافق هسته‌ای، «سایت فردو دیگر به عنوان یک سایت غنی‌سازی به فعالیت خود ادامه نمی‌دهد و دو سوم سانتریفیوژهای این سایت حذف شده و نظارت بر این سایت همچنان ادامه خواهد داشت.

در این مرکز تبدیل اورانیوم به ایزوتوپ‌های پزشکی وجود خواهد داشت و فردو به یک سایت تحقیقات فیزیکی تبدیل می‌شود که با جامعه بین‌الملل همکاری خواهد داشت. طبق توافق نهایی، اطمینان کامل وجود خواهد داشت که تاسیسات فردو بعد نظامی نخواهد داشت.»

اظهارات مونیز نیز برخلاف اظهارات دیپلمات‌های کشورمان نیست. پیش از این علی‌اکبر صالحی در یک گفت‌وگوی تلویزیونی در این باره بدقت توضیح داده بود که «فردو به عنوان تضمین‌کننده و استمراردهنده اصل غنی‌سازی ایجاد شد نه غنی‌سازی

صنعتی که اکنون در آن 3000 سانتریفیوژ IR1 جای می‌گیرد بنابراین برای 190 هزار سو 190 هزار ماشین IR1 نیاز داریم که این مهم در فردو محقق نمی‌شود چرا که از ابتدا بنایمان به غنی سازی صنعتی در این مرکز نبود بلکه هدف ضمانت اصل غنی سازی در صورت تهدید دیگر مراکز بود... ما در مذاکرات درباره فردو محدودیتی پذیرفتیم اما ایزوتوپ تولید خواهد شد.»

دلخوشی متحدان، به قیمت تحریف واقعیت

هرچند روشن است که لحن متفاوت مقامات ایرانی و آمریکایی از بیانیه لوزان به برخی سوءتفاهم‌ها درباره ابعاد این بیانیه دامن زده است، اما برخی مقامات غربی افزون بر لحن متفاوت، تلاش می‌کنند که واقعیت‌ها در این خصوص را نیز تحریف کنند.

شاید برای همین است که لوران فابیوس، وزیر خارجه فرانسه گفته است: «تهران در لوزان اصل نظارت بر برنامه هسته‌ای را در مقابل رفع تدریجی تحریم‌ها پذیرفته اما راهی دشوار باقی مانده است.» او البته توضیح نداد که تهران اگر چنین امتیازی را به طرف مقابل داده باشد که تنها با لغو «تدریجی» تحریم‌ها، هرگونه نظارتی اعمال شود، پس دیگر دلایل اختلافاتی که راه توافق را دشوار کرده چیست؟ البته باز هم معلوم است که فابیوس از چنین ادعاهایی برای جلب نظر تندروها در خاورمیانه درباره ایران استفاده می‌کند، چراکه او به وضوح گفته «ما مراقب تحول صحنه منطقه‌ای و نقشی که ایران در این راستا به دست خواهد آورد، هستیم.»

او که در گفت‌وگویی با وبگاه روزنامه «الشرق» قطر سخن می‌گفت، خطاب به رقبای منطقه‌ای تهران تاکید کرد که «ایران عملاً طرفی مؤثر و فوق‌العاده مهم است چه در لبنان با حزب الله، چه در سوریه که کمک‌های نظامی می‌کند چه در عراق و امروز در یمن. ما تمایل داریم که این کشور بزرگ، قدرتی برای صلح باشد.»

قدرت ایران و هراس رقبای خاورمیانه

عشوه‌های دیپلمات‌های غربی برای اعراب نگران از توافق هسته‌ای 5+1 با ایران، بازنمایی آن فضایی است که رسانه‌های منطقه‌ای آن را ترسیم می‌کنند.

روزنامه النهار درباره پیامدهای گفت‌وگوهای هسته‌ای نوشته است: «توافق نهایی امضا می‌شود یا نمی‌شود. اعصاب‌ها نه فقط در واشنگتن و تهران بلکه در دیگر پایتخت‌های بزرگ و خاورمیانه نیز متشنج است... ایران صاحب تاریخ و جغرافیا و انرژی است و بعد از نزدیک به 4 دهه که از انقلاب آن می‌گذرد در پیرامونش هم پیمانان قدرتمندی هستند که امتداد آنها تا خارج از مرزهایش می‌رسند. ایران موفق شد از اشتباهات دیگران اسب سفیدی بسازد تا بسادگی به دریای مدیترانه و دریای سرخ برسد.»

مثل گازی که از محفظه‌ای خارج می‌شود و از طریق هوای سیال به شرق و غرب می‌رود، ایران توانست به کشورهای همسایه اش نفوذ کند، با این نفوذ عده‌ای از آنها را خشمگین کرد، عده‌ای دیگر را ترساند و عده‌ای را هم به دشمن اول خود تبدیل کرد.

ایران اکنون چیزی از یک ابرقدرت منطقه‌ای کم ندارد، چه از لحاظ مشروعیت بین‌المللی چه از لحاظ مشروعیت منطقه‌ای. مهمتر از همه: پول دارد؛ اگر پول‌های بلوکه شده ایران آزاد شوند و تحریم‌ها لغو شوند سیل پولی است که به ایران سرازیر می‌شود. پولی که می‌تواند شریان‌های اقتصادی خسته ایران را احیا کند و نفوذ آن را تقویت کند و به هم پیمانانش کمک کند تا همچنان با آن همراه باشند و شریک مصالح و زیان‌هایشان باشند.»

روزنامه آمریکایی «آبزرور» هم در گزارشی، به مقایسه قدرت ایران و آمریکا در منطقه پرداخته و نوشته است: «باید گفت که ایران در حال بازی‌های کودکانه نیست بلکه بازی بتلفیلد (یک بازی رایانه‌ای تیراندازی) را در عرصه واقعی به اجرا گذاشته است. ایران در حالی سرگرم اجرای نمایش و اقدام‌های خود است که آمریکا تنها در حال واکنش نشان دادن به اقدام‌های ایران است و شما هرگز با واکنش نشان دادن برنده بازی نخواهید شد.»

«ایران»، محور رقابت‌های انتخاباتی آمریکا

همین نگرانی‌ها درباره قدرت ایران و هراس رژیم صهیونیستی و برخی دیگر از قدرت‌های عرب از احتمال نزدیک شدن واشنگتن به تهران، باعث شده است تا همزمان با شدت گرفتن رقابت‌های حزبی برای انتخابات ریاست جمهوری آمریکا، دموکرات‌ها و جمهوریخواهان بر سر جلب نظر مثبت لابی‌های یهودی وارد رقابت شوند.

برای همین هم دیروز از یک سو جان کری، دیپلمات دموکرات، گفته «راهی که در مذاکرات هسته‌ای می‌رویم از اسرائیل محافظت می‌کند» و از سوی دیگر سارا پیلن از چهره‌های جمهوریخواه مدعی شده است: «توافق با ایران معاشقه با شیطان است» او در فیسبوک خود ادعایی انتخاباتی مطرح کرده و نوشته «ما باید در نظر داشته باشیم که رهبران ایران حق موجودیت اسرائیل را به رسمیت نمی‌شناسند. ایران خواهان نابودی اسرائیل و در واقع خواهان نابودی ماست.»

به این ترتیب روشن است که در آستانه دیدار اوباما با سران عرب درباره مذاکرات هسته‌ای و همزمان با آغاز رقابت‌های انتخاباتی در ایالات متحده، ایران در صدر خبرهای سیاسی در غرب قرار گرفته و شاید بتوان بازی دولتمردان آمریکایی با واژه‌ها درباره فرجام مذاکرات را از همین زاویه مورد بررسی قرار داد.

مصطفی انتظاری هروی - گروه سیاسی